

ЕМПІРИЧНА ОЦІНКА СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

¹ Львівський національний університет імені Івана Франка

Анотація: У статті проаналізовано основні чинники стійкості підприємництва в економіці України в умовах воєнних викликів з акцентом на сектор інформації та комунікації за період 2010-2023 рр.

Ключові слова: підприємництво; війна; економіка України; моделювання; інформація та комунікація, байєсівський підхід.

EMPIRICAL ASSESSMENT OF ENTREPRENEURSHIP RESILIENCE IN UKRAINE DURING WARTIME CONDITIONS

Abstract: An empirical assessment of the key determinants of entrepreneurship resilience in Ukraine's economy amid wartime challenges is conducted, focusing on the information and communication sector over the period 2010–2023.

Keywords: entrepreneurship; economy of Ukraine; modelling; information and communication; Bayesian approach.

Серед головних завдань забезпечення стійкості економіки України в умовах триваючої війни є розвиток підприємництва, його здатність підтримувати ділову активність та сприяти економічному зростанню. Це зумовлене тим, що підприємництво швидко адаптується до діяльності за високих воєнних ризиків та створює сприятливі соціальні та економічні умови для повоєнного відновлення країни. Зокрема, підприємництво у секторі інформації та комунікації має потенціал генерувати інновації, стимулювати цифрову трансформацію та підвищувати ефективність інших секторів національної економіки.

Науково та методологічно цей емпіричний аналіз логічно продовжує попередні дослідження з ідентифікації соціально-економічних чинників розвитку підприємницької діяльності в Україні з особливим фокусом на сектор інформації та комунікації. На теоретичному рівні обґрунтовано взаємозв'язки між суб'єктами підприємництва в галузі інформації та комунікації та державним сектором у виробництві суспільних благ, оцінено структурні зміни у цій галузі в країнах ЄС та визначено перспективи адаптації цього досвіду в Україні [1; 2]. Крім того, визначено основні фактори сталого розвитку в умовах війни на регіональному та національному рівнях і роль підприємництва у забезпеченні економічної стійкості [3; 4]. З огляду на це, доцільним є проведення емпіричної оцінки стійкості підприємництва під час триваючої війни в Україні з фокусом на суб'єктах підприємництва у секторі інформація та комунікації.

Часовий період дослідження охоплює 2010-2023 рр., що обмежує можливості застосування класичних методів багатофакторного регресійного аналізу. В умовах 14 спостережень та високої невизначеності розвитку підприємництва, спричиненої тривалою війною, методологічно доцільним є використання байєсівського підходу до моделювання. Байєсівський аналіз забезпечує не лише точкові оцінки параметрів, а й їхні повні розподіли, що дозволяє робити більш гнучкі та обґрунтовані висновки щодо ймовірнісної природи зв'язків між змінними. Також це сприяє отриманню надійніших та інформативних результатів оцінювання впливу ключових факторів на стійкість підприємництва у секторі інформації та комунікації в умовах війни в Україні. Хоча щорічні статистичні дані охоплюють період 2010-2013 рр. та період війни (2014-2023 рр.), поділ на ці періоди є

очевидно важливим, бінарна змінна “війна/не війна” не включалася до остаточної моделі через невелику кількість спостережень та ризик перенавчання моделі. Вплив війни враховується опосередковано, через динаміку змін у зв'язках між змінними протягом обраного періоду.

Залежною змінною є обсяг реалізованої продукції суб'єктами підприємництва у секторі інформації та комунікації України (тис. грн); а незалежними змінними – кількість активних суб'єктів підприємництва в цьому секторі (одиниць); кількість осіб, зайнятих у суб'єктів підприємництва в секторі (осіб); кількість захищених Інтернет-серверів (одиниць). Отримана модель характеризується високою якістю апостеріорних оцінок та забезпечує надійність результатів: апостеріорні оцінки коефіцієнтів β_j перебувають в межах довірчого інтервалу та не перетинають нуль, що свідчить про статистично значущий вплив відповідних предикторів на залежну змінну. Середнє значення байєсівського коефіцієнта детермінації R^2 становить 0,637, тобто модель у середньому пояснює приблизно 64% дисперсії логарифмів обсягів реалізованої продукції підприємствами сектору інформації та комунікації України. Медіанне значення R^2 (0,649) близьке до середнього і підтверджує стабільність оцінки. Побудована байєсівська модель на основі обраних предикторів є релевантною та інформативною для аналізу стійкості підприємницької діяльності у секторі інформації та комунікації в умовах триваючої війни в Україні.

Отже, можна стверджувати, що зростання обсягів реалізованої продукції суб'єктами господарювання сектору інформації та комунікації в умовах війни в Україні найбільше залежить від людського капіталу та надійності функціонування цифрової інфраструктури, тоді як збільшення кількості підприємств саме по собі не гарантує зростання обсягів її реалізації. Від'ємний та низькоеластичний зв'язок між діловою активністю та кількістю підприємств свідчить про обмежений ефект від кількісного розширення підприємництва, що може бути пов'язане з домінуванням малих і мікропідприємств з відносно низькою продуктивністю. У цьому контексті політика повоєнного відновлення економіки України має бути орієнтована не лише на стимулювання створення нових підприємств, а й на підвищення інституційної та економічної спроможності наявних суб'єктів господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кічурчак М. Теоретико-методологічні засади впливу сектору інформаційно-комунікаційних технологій на відтворення суспільних благ у національній економіці. *Економічний простір*. 2021. № 175. С. 7–12. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/175-1>.
2. Кічурчак М. Структурні зміни у секторі інформації та комунікації в системі креативної економіки країн ЄС: досвід для України. *Економіка і прогнозування*. 2022. Вип. 3. С. 115–130. <https://doi.org/10.15407/eip2022.03.115>
3. Kichurchak M., Paslavaska I. The Regional Factors of Sustainable Development Amidst Wartime Challenges. *Zrównoważony rozwój w zarządzaniu: Monografia / Red. Izabela Krawczyk-Sokołowska*. Częstochowa: Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, 2023. S. 9–28. DOI: [10.17512/CUT/9788371939860](https://doi.org/10.17512/CUT/9788371939860).
4. Kichurchak M. Entrepreneurship for sustainable development in Ukraine: resilience of the information and communication sector amid the war. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2025. Вип. 53. С. 108–125. <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2025.53.0.5312>

Кічурчак Маріанна Василівна, доктор економічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри економіки України, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна, Marianna.Kichurchak@lnu.edu.ua

Kichurchak Marianna V. – Doctor of Economic Sciences, Professor, Acting Head of the Department of Economy of Ukraine, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine, Marianna.Kichurchak@lnu.edu.ua

